דומה שיש לי בן עכשיו שאין לי בן נכסי

לפלוני היה חולה ומוטל במטה ואמרו לו

נכסיו למי אמר להן דומה שאשתי מעוברת

עכשיו שאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני

ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת

אין מתנתו מתנה לימא ר' שמעון בן מנסיא

היא ולא רבנן אפי' תימא רבנן דומה שאני

ודקארי לה 'מאי קארי לה 'מהו דתימא

צעריה הוא דקא מדכר קא משמע לן א"ר

זירא אמר רב מנין למתנת שכיב מרע שהיא

מן התורה שנאמר יוהעברתם את נחלתו

לבתו יש לך העברה אחרת שהיא כזו ואי זו

זו מתנת שכיב מרע רב נחמן אמר רבה

בר אבוה מהכא יונתתם את נחלתו לאחיו

יש לך נתינה אחרת שהיא כזו ואי זו זו מתנת

שכיב מרע ורב נחמן מאי מעמא לא אמר

מוהעברתם ההוא מיבעי ליה לכדרבי

דתניא 🌣 רבי אומר בכולן נאמרה בהן נתינה

וכאן נאמרה העברה אין לך שמעביר נחלה

משבט לשבט אלא בת הואיל ובנה ובעלה

סב א מיי׳ פ״ח מהלכות סי׳ רנג סעיף ה:

רבינו גרשום (המשר) שאילו היה יודע שהיה לו בן לא היה נותן ור' שמעון . היא ולא רבנן כדאמרי מעיקרא ולהכי קארי לה. מעיקרא ולהכי קארי לה. ולא היא לא אמרינן צעריה מדכר אלא שאני היכא דקאמר דומה ואפי' רבנן היא: מנין למתנת שכיב מרע שהיא מן התורה. . דרלא הויז ורחירה ומשירה דבלא קנין וכוניבה ומשיכה קנה בדבור בעלמא: שנאמר והעברתם את נחלתו לבתו. דאיבעי ליה למימר ונתתם ראיבעי ליזו ענוביי ... את נחלתו כדכתב באידך במשל ' ביי במשל . אלא מאי קמ"ל הא קמ"ל דיש לך העברה אחרת באמירה בעלמא ומעברת לנחלה משאר קרובים בלא קנין וכתיבה ולא משיכה ה"נ מתנת שכיב מרע במקום בת ובן רשאי דאפי' במקום בת ובן רשאי ליתן מתנה לאחר באמירה בעלמא: ונתתם את נחלתו לאחיו. דמצי למימר ותהיה . שכיב מרע באמירה סגיא אפי׳ במקום אחים: אורחיה אפי במקום אחים: אחדות דקרא הוא. דקאמר ונתתם דבלאו הכי אי אפשר ולא אתי לדרשא: צו לביתך. בצואה בדבור בעלמא: אל תמרדו במלכות בית :דוד. שלא אירע לו יפה של עצות. של שבועות: ברור. שאינו יום מעונן: זרעו חטין. אותה שנה שמצליחין: בלול אתמר. כלומר יום מעונן: ורוח צפונית מנשבת בו. שמפזרת את העבים ושותה המטר הרי זה ברור ואותה שנה מצליחין החטין: אמר ליה ר׳ אבא לרב אשי. אותו סימן של שנה שאתם שונין בעצרת של שבועות אינו יצחק מתנינן לה דאמר

מוצאי יו"ט האחרון צופין

. לעשו המערכה. נטה תמרתו

לעשן הכעוכה: נטה המודה כלפי צפון דרוח דרומית מדחה אותו כלפי צפון קשה

לחטים: עניים שמחים. כלומר משום שלא יכולין

. העשירים לאצר פירותיהן

יפה לחטים כדאמר באידך

. ברייתא דלקמז: פירותיהז

כולם שמחין. מפני שגשמי

שנה מרובין ויהיה שובע

. גדול ופירותיהן משתמרין שלא ירקבו: למערב כולן

שקשה לחטים מנשבת בו יהי׳ גשמי שנה

ג) מועטים ופירותיהז

, מרקיבים: מדקתני למזרח

להן ומדקתני נמי למערב

כולן עצבי׳ אלמא דרוח -יי, מזרחית מנשבת בו דקשה

אלמא מסתברא וקשיין אהדדי:

רוח צפונית יפה לחטין.

לתפלתו

. שמרקיבין ונותנין בזול לעניים: נטה

. שלא ירקבו:

מזרח. שרוח מערבית לחטין מדחה אותו

בונין למתנת שביב מרע שהיא מן התורה כון. לאו מן התורה דוקא קאמר דהא רב נחמן גופיה אית ליה לקמן דאינה כשל תורה ועשאוה כשל תורה אלא אסמכתא בעלמא הוא דקאמר במיחת בנו אלא כמתאונן על בנו שמת ולפי שבן ראוי לירש נכסי והא דקאמר מאי טעמא לא אמר מוהעברתם הכי פי' מאי טעמא

לא מפיק אסמכתא דידיה מן והעברתם וכי האי גוונא איכא בפרק קמא דמועד קטן (דף ה.) גבי ליון שהוא מדרבנן ופריך התם והא 0 (מהכא נפקא) והא מיבעי ליה לכדתניא כו' ועל כרחך ליון מדרבנן היא כדאמר בפ׳ דם הנדה (נדה מ.) הבל צופין לעשן המערכה כו׳. פריך לה מדתנן לא נלחה הרוח עשן

המערכה ומשני לה שפירא: לא קשיא הא לן והא להו. פי׳ רנינו שמואל דרוח מזרחית מונעת את המטר וקשה דאמר לעיל בפרק לא יחפור (דף כה:) ורחב מים במולק זו רוח מזרחית משמע שמביאה מים על כן נראה לפרש דמביאה מים אלא שבח"י יפה ובבבל קשה שהחרן מלוחלחת מליאה מים ומה שפי' כלפי מערב הכל עלבין לפי שמזרחית מונעת מטר לא היה לו לפרש כן אלא לפי שמביא מים יותר מדאי: דומה. כלומר כמדומה הייתי שיש לי בן. עכשיו שנודע לי שאין לי בן: אין מסנסו מסנה. דאילו היה יודע שיש לו בן או שאשתו מעוברת לא היה נותן: דלמא לעריה קמדכר. ולא תלה טעם מתנתו

יום המעונן זרעו חטים שמלליחין באותה שנה. כעלם השמים לטוהר (שמות כד) מתרגמי' לברירו: בלול. מעורב. יום המעונן: ורוח לפונית מנשבת בו. שמפורת את העבים

אביו וזה אין לו בן לירש ומתוך כך נזכר לער מיתת בנו בשעת חילוק נכסיו וליכא אומדן דעתיה כל כך דאיכא למימר רבי שמעון בן מנסיא היא ולא רבנן דליכא הכא אומדן דמוכח כל כך קמ"ל דדוקא קאמר וכדמפרש וחולה מחנחו במיחת בנו דמי ודברי הכל היא: מנין למתנת שכיב מרע. שקונה בדבור בלא קנין סודר כגון מלוה מחמת מיתה דפסקינן לקמן (דף קנא:) דלא בעי קנין אפילו במקלת והוא דמית אי נמי שכיב מרע שחלה כל נכסיו בלא שיור ומית: שנאמר והעברתם את נחלתו. דהוה מצי למכתב איש כי ימות ובן אין לו נחלתו לבתו וכו' והעברתם יתירא הוא. ורבינו חננאל פי' מדכתיב את נחלתו את רבויא הוא ולא נהירא דהא אמרינן לקמן ההיא מיבעי ליה לכדתניא ר' אומר כו' (א) והעברתם דריש ולא דריש את אלמא לעיל נמי דריש אידך מלשון העברה. ואית דמפרשי מדשני קרא בדבוריה דמלי למכתב ונחתם כדכתיב באינך ולא נהירא נמי האי לישנא דהא ונתתם נמי חשבינו מיותר באותה סוגיא דהכי הוה ליה למכתב איש כי ימות ובן אין לו נחלתו לבתו ואם אין לו בת נחלתו לאחיו וכן כולם הלכך כל והעברתם ונתתם מיותרים הם. כן נרחה בעיני: שהיח כזו. ס ברשות הבת שהיא בלא קנין: ונחמם את נחלסו כו'. קרא ימירא הוא דמני למכתב ואם אין לו בת (ונתתם) נחלתו לאחיו וכן כולן: הואיל ובנה או בעלה. שהן משבט אחר יורשין אותה והכי אתא קרא לאשמועינן והעברתם את נחלתו משבטו על ידי בתו שתירשנו ושמה תינשה החרי כן לאיש משבט אחר ותמות ויירשנה: צו לביתך. אלמא לואת שכיב מרע בעלמה קונה: שלשה דברים לוה אחיתופל. הכי הוה קים להו: ואל ממרדו במלכות בית דוד. שלא אירע לו יפה: ויום טוב של עלרת. דהיינו שבועות אם תראהו ברור לח ולא

 לעיל קט:, כ) יומא כא,
בלעיל כה: מנחות פו:],
ד) [ברכות ה:וש"גן, כ) [נ"א כירושתן, 1) [ל"ל להכי הוא
דאמין, 1) [וע" מוס' סוטה לב: סד"ה ורבין,

תורה אור השלם

1 ואל בני ישראל תדבר לבתו: במדבר כז ח לבתו: במדבר כז ח לבתו: ְּבְרֵּוּוּ. 2 וָאִם אֵין לוֹ בָּת וּנְתַתֶּם את נחלתו לאחיו:

במדבר כז ט במדבר כז ט ג בְּיָמִים הָהָם חְלָה חְוְּכְיְהוּ לָמוּת וַיְבֹא אֵלְיו יְשַׁעְרָהוּ בָן אָמוֹץ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אַלִיו בֹּה אָמֵר יְיָ צֵּו לְבִיתֶּךְ בִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִּדְיָה:

נילא בי לא גֶעשְׂתָה עֲצְתוֹ וַיִּחֲבֹשׁ אֶת הַחֲמוֹר וַיִּקָם וַיַּלֶּךְ אֶל בֵּיתוֹ אַל עירוֹ וַיצוּ אַל בֵּיתוֹ וַיִּחְנַק וַיָּמָת וַיִּקְבֵּר בְּקֶבֶּר אביו: שמואל ב יז כג

הגהות הב"ח

ל) רשב"ם ד"ה שנאמר (ל) והעברתם וכו' ר' אומר כו'

מוסף רש"י

הואיל ובנה ובעלה יורשין אותה. כגון סרס כת אשר שנשואה לחנוך כן ראוכן ומת אשר כלא כנים זכרים וירשתו סרח בתו ומתה סרח וירשה בנה או בעלה שהם משבט ראובן, נמנא שהוסבה נחלת שבט אשר לשבט ראובו ואשמעינו הרא שהבעל או הבן יורש את אשתו ואת אמו, ואיכא דדריש ירושת הבן את אמו מקרא אחרינא ורבי דריש לה מהכא (לעיל קט:).

מוסף תוספות

כמקל. ריטב"א.

רבינו גרשום

בתר אומדנא והאי דקאמו כתבו דלכתבו ויתנו['] לה ולאו משום מוכחא מלתא כי התם: אמר להם דומה שיש לי בן. במדינת הים שיירשני ועכשיו שאין לי שמת נכסי לפלוני: לימא . ר' שמעוז בז מנסיא היא. בתר אומדנא משום בתר אומדנא משום אין מתנתו מתנה מי אומדן דעתו הוא (שאילו היה יודע) שאילו . היה לו כן לא היה נותנו יריר יר בן לא יריר בחבבו לו ולהכי אין מתנתו מתנה: ולא רבנן. דפליגי עליה . דר' שמעון בן מנסיא: אפי תימא רבנן. אע"ג דאמרו לעיל מתנתו מתנה הכא מודו דאין מתנתו מתנה דשאני התם דקאמר דומה. כלומר דומה לי עד עכשיו שיש לי בן ועכשיו שאתם שואלין נכסי למי לדבריכם שואין ונטי למי לובויכם כמדומה שאין כן ועכשיו אם כן הוא נכסי לפלוני. והואיל דלא שמע בפירוש שמת [אלא] לפי דבריהן אמר נכסי ללוני. לא עקר נכסיו מבנו דלא הקנה לפלוני אלא לפי דבריהם

בפרק קמא דיומא (דף כא:) לתפלתו

יורשין אותה ור' זירא מאי מעמא לא אמר מונתתם אורחיה דקרא הוא רב מגשיא בר ירמיה אמר מהכא יבימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה בצואה בעלמא רמי בר יחוקאל אמר מהכא יואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור וילך אל ביתו אל עירו ויצו אל ביתו ויחנק בצואה בעלמא ת"ר שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו אל תהיו במחלוקת ואל תמרדו במלכות בית דוד ויום מוב של עצרת ברור זרעו חמים מר זומרא אמר בלול איתמר אמרי נהרדעי משמיה דר' יעקב לא ברור ברור ממש ולא בלול בלול ממש אלא אפילו בלול ורוח צפונית מנשבתו זה הוא ברור אמר ליה רבי אבא לרב אשי אגן אדרב יצחק בר אבדימי מתנינן לה ידאמר רב יצחק בר אבדימי מוצאי יום מוב האחרון של חג הכל צופין לעשן המערכה נמה כלפי צפון עניים שמחים ובעלי בתים עצבין מפני שגשמי שנה מרובין ופירות מרקיבין נמה כלפי דרום עניים עצבים ובעלי בתים שמחין מפני שגשמי שנה מועמין ופירות משתמרין נמה כלפי מזרח הכל שמחין כלפי מערב הכל עצבין ורמינהי מזרחית לעולם יפה מערבית לעולם קשה רוח צפונית יפה לחמים בשעה שהביאו שליש וקשה לזיתים בשעה שיניצו ורוח דרומית קשה לחמין בשעה שהביאו שליש ויפה לזיתים בשעה שיניצו ואמר רב יוסף ואיתימא מר זומרא ואיתימא רב נחמן בר יצחק יוסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום האי מרבי דידיה והאי מרבי דידיה לא קשיא יהא לן והא להו תניא אבא שאול אומר יום מוב של עצרת ברור סימן יפה לכל השנה כולה אמר רב זביד האי יומא קמא דריש שתא אי חמים כולה שתא חמימא אי קריר כולה שתא קרירא למאי נפקא מינה

כדכתיב (איוב לו) מלפון זהב יאתה רוח לפונית מאיר את היום כזהב: אנן אדרב ילחק בר אבדימי מחנינן לה. סימני תבואות אם ילליחו אם לאו אדרב ילחק סמכינן ולא אסימני עלרת בשביל שבחג נידונין על המים: כלפי לפון. רוח דרומית מנשבת בו ומטהו כלפי לפון: ופירוסיהן מרקיבין. ומתוך שאינן יכולין להשמר נמכרין בזול: כלפי דרום. רוח לפון מנשבת בו: מפני שגשמי שנה מועטין. ובאותם הגשמים מתברכין הפירות הנזרעין ושבאולרות משתמרין ונמכרין ביוקר הרי ריוח לעשירים ועלב לעניים: למורה כולן שמחים. שמערבית ממטרת במדה ופירות אינן ביוקר: **כולן עלבין.** שמזרחית מונעת מטר ומביאה בלורת ויוקר גדול ופירות קרקע אינן לומחים. אלמא מזרחית קשה ומערבית יפה: ורמינהי. מהך ברייתה דקתני איפכא: נשעה שהביאו שליש. דאין לריכין למטר: שולחן בלפון. כדכתיב (שמות כו) והשלחן תתן על ללע לפון. והמנורה בדרום כדכתיב (שם) ואת המנורה נכח השלחן: האי מרבי דידיה כו'. כל אחד מגדל את שלו לחם חטין על השלחן בלפון ולפונית יפה לחטים שתן זית מדליקין במנורה שבדרום ודרומית יפה לזיתים: הא לן. לבני בבל השוכנים במלולה וארלנו מלוחלחת ואינה לריכה למטר כל כך לדידן מיתנייא ברייתא בתרייתא שמערבית קשה לפי שממטרת יותר מדאי לבני בבל ומזרחית יפה. וברייתא קמייתא דמתניא איפכא להו לבני א"י שארלם גבוהה ולריכין למטר הרבה: **כולה שמא חמימא**. כלומר רוב השנה:

בצבין דהתבואה מועטת ומשתמרת: רוח דרומית קשה לחטים. וקשיא לעיל דאמר נוטה כלפי צפון עניים שמחים דהתברואה מרובה ומרקיבין: שולחן בצפון. דרוח צפונית יפה לחטין שעושין מהן לחם הפנים שמניחים על השולחן: ומנודה בדרום. דרוח דרומית יפה לזיתים שמשמז זית עושים גרות: רוח צפוז שהשולחז שם מרבה חטים. רוח דרומית שהמנורה שם מרבה זיתים: לא קשיא הא לז. ירוד משכמים הדגום כל מהר. ההדבון שהחיקון שב שהדהום כל החידה שהומה השומה ההדבורה היא הקשה ההדבורה לקשה ההדבורה ל לבני בכל דיתבי במצולה לא צריכי מיה רי כדקתני בברייתא שניה ורוח מזרחית שאינה (מנשבת) [מגשמה] כל כך יפה להם ורוח מערבית שהגשמים מרובין קשה להן: והא להו. סימן דברייתא ראשונה יפה להן שא״י גבוהה מכל הארצות ריבישה היא להכי נוטה למזרח כולן שמחין שרוח מערבית שולטת שגשמין מרובין. נוטה למערב כולן עצבין לפי שרוח מזרחית שולטת שגשמים מועטין

יותה אקבונות שנונה אבר. הכא דשמע בפירוע שמת ומעצמו כתבן לו יש לומר ודאי מתנתו מתנה דיש לומר קודם לכן גמר בדעתו ליתנם לוה. אבל הכא דקאמר דומה לא נראה שבדעתו היה ליתנם לו קודם לכן ולא מסיק ib) ולא גמר: ודקארי לה. דקאמר ולא רבנן: מאי קארי לה. וכי לא ים די היה יודע להיכא דקאמר דומה שאני דאפי רבנן מודו רלא הויא מתנה. לעולם אימא לך כדמעיקרא דרבי שמעון ולא רבנן היה יודע להיכא דקאמר דומה שאני דאפי רבנן מודו רלא הויא מתנה. לעולם אימא לך כדמעיקרא דרבי שמעון ולא רבנן רלא שאני הכא דקאמר דומה דהא דקאמר דומה לאו משום דלא מקני ליה דודאי היה יודע לית ליה בן וגמר ומקני ליה והאי דקאמר הכי דומה צעריה הוא דקא מדכר. כלומר כמדומה היותי שכשאצא מז הטולח שהייחי היות יותיייייייי רוא שאני הוכא דקשמה דומה דואה דקשמה דומה לאה משום דוא מקני ליהדדוא היה יחיד דול דיתו ליהד בדוגם. ליה והאי דקשמה הכי דומה צעידה הוא דקא מדכר. כלומר כמדומה הייתי שכשאצא מן העולם שהייתי מנידם בן יעכשיו שגרם עון שהוא יודע שאין לו בן נכסי לפלוני ולא לפי דבריהן קאמר ולהכי אין מתנתו מתנה דאולינן בתר